

DE FLESSENLOODS

**Een uitgave van
De Oude Flesch**

Niets uit deze publicatie mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, geluidsband, elektronisch of op welke andere wijze ook en evenmin in een retrieval system worden opgeslagen zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het bestuur van de "De Oude Flesch".

oktober 2009

Inhoudsopgave

Een woord vooraf	blz. 2
Verklaring bij foto's en teksten	blz. 3
Foto's en teksten	blz. 4
Kenmerken van flessen	blz. 56

EEN WOORD VOORAF

Op 6 juni 1979 werd in het Bols Museum te Nieuw-Vennep de verzamelaarsvereniging "De Oude Flesch" opgericht. In de daarna volgende jaren maakte de vereniging een gestage groei door tot ruim 200 leden in 2009.

Al vrij spoedig bleek, dat in de Nederlandstalige lectuur nauwelijks woorden te vinden waren voor specifieke gebruiksflessen. Gemakshalve werden beschrijving van flessen bij b.v. bodemvondsten of in museumcollecties afgedaan met woorden als "ronde fles", "vierkante fles", "fles met lange hals", etc. In de begintijd van de vereniging werden vooral Engelse termen overgenomen, zoals bijvoorbeeld ladies leg, onion, of case gin.

Er bestond er behoefte aan een meer vaderlandse benadering. In 1984 stelde het bestuur een Commissie Benamingen in, bestaande uit Anne Aalders, Bert Arendonk, Bert de Jong, Peter Vermeulen en Johan Visser. Zij kwam - na waarlijk noeste inspanning - in 1988 met haar bekende publicatie "De Flessenloods". Een eenvoudig gestencilde uitgave met zwart/wit foto's, die soms niet erg duidelijk waren. Maar wel met een schat aan informatie en met veelal echt Nederlandse benamingen. Een voltreffer! De vraag naar dit boekwerkje bleek zo groot, dat het tweemaal moest worden bijgemaakt.

Met het uitbrengen van een eigen verenigingswebsite ontstond de behoefte De Flessenloods ook digitaal uit brengen. Een tweede Commissie Benamingen (Bert de Jong, Wim Snickers en Peter Vermeulen) zorgde aan het begin van dit millennium voor een herziene uitgave, speciaal voor publicatie op de website. Men beperkte zich daarbij tot herziening van het deel met de beschrijving van de flessen en de daarbij behorende foto's.

Het aantal "hits" op de gedigitaliseerde Flessenloods sloeg waarlijk alle verwachtingen. Steeds meer zien we nu dan ook de juiste namen opduiken in (wetenschappelijke) publicaties, bij opgravingsactiviteiten en zelfs op websites, zoals die van E-bay en Marktplaats.

Met het 3^e lustrum in het vizier besloot het bestuur de publicatie te verbeteren en uit te breiden en te bezien of uitgifte in een boekvorm met kleurenfoto's mogelijk was. Daartoe werd de Commissie Benamingen III ingesteld (Bert de Jong, Jan Ledegang, Peter Vermeulen en Harry Wagter). Naast het herzien van de website versie werd ook het vroegere hoofdstuk Kenmerken herschreven en deels uitgebreid. Verder werd het grootste deel van de nog voorkomende Engelse terminologie vervangen, terwijl anderzijds de gekunstelde Nederlandse vertalingen zoals bijvoorbeeld damesbeen, blaar, of hamer achterwege gelaten werden.

Een altijd durende discussie is ongetwijfeld: wanneer nemen we een glazen voorwerp op in De Flessenloods? Op het eerste gezicht lijkt dat eenvoudig: een fles is immers een fles. Dat klopt: glazen voorwerpen als een strijkglas, een glazen deurknop, een pianopoot steun, een deurstopper zijn ontegenzeggelijk geen flessen. Zij komen er dus niet in.

Maar wat dacht u van een blusgranaat: een hol flesvorming voorwerp met erin een vuurwerende vloeistof? Het doel was met een welgemikte worp een open haardbrand in de kiem te smoren. En zo zijn er meer holle glazen gebruiksvoorwerpen in de wereld te vinden. De commissie heeft hier het "voordeel schutter" gehanteerd en deze voorwerpen ook opgenomen. Helemaal consequent is men daarbij nooit. Het zij ons vergeven.

Het hoofdstuk Kenmerken beschrijft - naast de kenmerken, die op een fles zijn te vinden - ook beknopt de voornaamste productiemethoden. Helaas is met het groeien van de belangstelling voor antieke gebruiksflessen de waarde ervan navenant gestegen en is het lonend geworden nagemaaakte producten op de markt te brengen. De paragraaf "Echt of Namaak" houdt u wellicht op het goede spoor.

Tenslotte nog dit: in dit boekje zijn in de loop van 25 jaar honderden en honderden uren werk gaan zitten. Gekozen is echter voor een leesbaar geheel en niet voor een meer wetenschappelijke aanpak met zijn talloze voetnoten.

Wij wensen u veel leesplezier en hopen dat dit boekje een nuttig naslagwerk voor u vormt.

**Namens de commissie,
Peter Vermeulen**

VERKLARING BIJ DE FOTO'S EN TEKSTEN

D = Duits

Eng = Engels

Fr = Frans

It = Italiaans

Ned = Nederlands

Rom = Romeins

Sp = Spaans

(f) = benaming afgeleid van een firma naam

(g) = benaming afgeleid van de wijze waarop de fles gebruikt werd

(i) = benaming afgeleid van de inhoud van de fles

(o) = benaming afgeleid van de ontwerper van de fles

(m) = benaming afgeleid van het model van de fles of een deel daarvan

(hist) = historische term

(nv) = niet verklaarde benaming